

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum omnes teneantur ad perfectam charitatem habendam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

ARTICVLVS XI.

Vtrum omnes teneantur ad perfectam charitatem.

VND ECI MO queritur, vtrum omnes teneantur ad perfectam charitatem habendam. & videtur quod sic. Ad id enim quod est in præcepto, omnes tenentur: sed perfectio charitatis est in præcepto. Dicitur enim Deuter. 6. Diliges dominum Deum tuum ex toto corde. ergo omnes tenentur ad perfectionem charitatis.

¶ 2 Præ. Hoc vñ esse de perfectione charitatis, q homo omnes actus suos referat in Deum: sed ad hoc omnes homines tenentur. Dicitur. n. i ad Corint. 10. Siue manducatis, siue bibitis vel aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. ergo omnes tenentur ad perfectionem charitatis. Sed dicendum q præceptum illud Apostoli ad hoc se extendit, vt omnia habitu referantur in Deum, sed non actu.

¶ 3 Sed contra, præcepta legis sunt de actibus virtutum, habitus autem non cadit sub præcepto. Non ergo præceptum Apostoli intelligitur de habituali resolutione nostrorum actuum in Deo: sed de actuali.

¶ 4 Præ. Dominus Matth. 5. præcepta veteris legis adimpleuit, secundum illud. Non veni solvere legem, sed adimplere: hæc autè adimpletio est de necessitate salutis, vt patet per illud quod subditur, nisi abundauerit iustitia vestra plusquam scribarum & Phariseorum, non intrabitis in regnum celorum.

Ad ea autem, quæ sunt de necessitate salutis, omnes tenentur: ergo & ad prædictam adimplerionem seruandam: sed prædicta adimpletio ad perfectionem pertinet, vnde dominus in fine concludit. Estote perfecti sicut pater vester coelestis perfectus est. ergo ad perfectionem charitatis omnes tenentur.

¶ 5 Præ. Ad consilia solum non omnes tenentur, perfectio autem vitæ æternæ, aut charitatis non attenditur secundum consilia. Datur enim consilium de paupertate: nec tamen sequitur, quod qui magis est pauper, sit perfectior. Datur etiam consilium de virginitate, & tamen multi virgines sunt alijs imperfectiores in charitate. & sic videtur, quod perfectio charitatis non consistat in consilijs. Nullus ergo excusatur a perfectione charitatis.

¶ 6 Præ. Status Episcoporum est perfectior, quam status religiosorum, alioquin non posset aliquis licite de statu religionis ad statum prælationis se transferre. vnde & Dionys. dicit in Eccle. Hierarchia, q Episcopi sunt perfectiores; Monachi autem sunt perfectius eorum virtutibus traditi, & q debent se sursum agere ad perfectiones, quas in Episcopis vident. Nec tamen Epi tenentur ad obseruandum huiusmodi consilium paupertatis, & alia huiusmodi. ergo in his non consistit perfectio charitatis.

¶ 7 Præ. Dñs Apostolis multa imposuit, q sunt de perfectione vitæ, vt q non portarent duas tunicas, neque calciamenta, neque virgam, neque aliqd hmõis: sed quod iniunxit Apostolis, omnibus iniunxit, secundum illud Matth. 13. quod vobis dico, omnibus dico. ergo omnes tenentur ad perfectionem vitæ.

¶ 8 Præ. Quicumque habet charitatem, plus amat vitam æternam, quam vitam temporalem. sed quilibet homo tenetur ad actum charitatis. ergo quilibet homo tenetur ad hoc, quod vitam æternam præligat vitæ corporali: sed sicut Aug. dicit, charitas cum ad perfectionem venerit, dicit, cupio dissolui & esse cum Christo. ergo quilibet tenetur habere perfectam charitatem.

¶ 9 Præ. Aug. dicit, q perfecta charitas est, vt quis

A paratus sit, pro fratribus et mori: sed ad hoc omnes tenentur, qñ enim. 1. Io. 3. in hoc cognoscimus charitatem Dei, quoniam ille pro nobis animam suam posuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere. ergo quilibet tenetur ad perfectionem charitatis.

¶ 10 Præ. Quilibet tenetur vitare peccatum: sed qui est sine peccato, habet fiduciam in die iudicii in hoc, quod perfecta est charitas Dei nobiscum, vt fiduciam habeamus in die iudicii. vt dicit 1. Ioan. 4. ergo omnes tenentur ad perfectionem charitatis.

¶ 11 Præ. Phil. dicit in 8. Eth. Deo & parentibus nõ possumus reddere æquiualens, sed sufficit, vt quilibet ei reddat quod potest: sed perfectio charitatis in hoc consistit, vt aliquis faciat pro Deo, quod potest, quia nullus facit ultra posse. ergo quilibet tenetur habere perfectam charitatem.

¶ 12 Præ. Religiosi profitentur perfectionem vitæ. ergo ipsi videntur teneri ad habendam perfectionem charitatis, & ad omnia quæ ad perfectionem vitæ pertinent.

SED CONTRA est, q nullus tenetur ad id, quod nõ est in ipso: sed habere perfectam charitatem non est a nobis, sed a Deo. non ergo potest esse in præcepto.

RESPON. Dicendũ, q huius quæstionis solutio ex præmissis accipi potest. Ostensum est. n. supra q aliqua perfectio est, q ipsam speciem charitatis consequitur, vt pote, quæ consistit in remotione cuiuslibet inclinationis in contrarium charitatis. Quædam autem perfectio est, sine qua charitas esse potest, quæ pertinet ad bene esse charitatis, quæ. l. consistit in remotione occupationum secularium, quibus affectus humanus retardatur, ne libere progrediatur in Deum. Est autè & quadam alia perfectio charitatis, quæ non est possibilis homini in hac vita, & quædam ad quã nulla natura creata pertingere potest. ut ex supraddictis apparet. Manifestum est autem, q ad illud omnes teneri dicuntur, sine quo salutem consequi non possunt. Sine charitate aut nullus potest salutem æternam consequi. & ea habita ad salutem æternam peruenitur: vnde ad primam perfectionem charitatis omnes tenentur, sicut ad ipsam charitatem. Ad secundam vero perfectionem, sine qua charitas esse potest, homines nõ tenentur, cum quilibet charitas sufficiat ad salutem. Multo etiã minus tenentur ad tertiam, uel quartam perfectionem, cum nullus ad impossibile teneatur.

AD PRIMVM ergo dicendũ, q totalitas illa secundum quod cadit sub præcepto charitatis, pertinet ad perfectionem, sine qua charitas esse non potest.

AD SECVNDVM dicendum, q oia actu referre in Deum nõ est possibile in hac vita, sicut nõ est possibile, q semper de Deo cogitet, hoc. n. pertinet ad perfectionem patrie: sed q oia virtute referantur in Deum, hoc pertinet ad perfectionem charitatis, ad quam oes tenentur. Ad cuius euidentiam considerandum est, q sicut in causis efficientibus virtus primæ cause manet in omnibus causis sequentibus, ita etiã intentio principalis finis virtute manet in omnibus finibus secundarijs: unde quicunque actu intendit aliquem finem secundarium, virtute intendit finem principale. sicut medicus dum colligit herbas actu, intendit conficere potionem, nihil fortassis de sanitate cogitans: virtualiter tñ intendit sanitatem ppter quam potionem dat. Sic igitur cum aliquis seipsum ordinat in Deum sicut in finem in omnibus, quæ p seipsum facit, manet virtute intentio ultimi finis, q Deus est. unde in omnibus mereri potest, si charitatem habeat. hoc igitur modo Apostolus precipit, quod

Circa finem illius com. 5.

3. feri. di. sp. art. 8. q. 2. in art. præ.

in art. præ.

de 1. p. r. de Secretis in periculis

pit, quòd omnia in Dei gloriam referantur.

AD TERTIUM dicendum, quòd aliud est habitua-
liter referre in Deum & aliud virtualiter. habitualiter enim referit in Deum, & qui nihil agit, nec aliqd actualiter intendit, vt dormiens: sed virtualiter ali-
quid referre in Deum, est agentis propter finem ordinatis in Deum. vnde habitualiter referre in Deum, non cadit sub præcepto: sed virtualiter referre omnia in Deum cadit sub præcepto charitatis, cū hoc nihil aliud sit, quàm habere Deum vltimum finem.

AD QVARTVM dicendum, quòd illud quòd dicitur: estote perfecti &c. videtur esse referendum ad dilectionem inimicorum, quæ quodammodo est de necessitate præcepti, vt supra expositum est.

Art. 8. huius
quest.

D. 706.

AD QVINTVM dicendum, quod perfectio vitæ æternæ in quibusdam quidem consistit principaliter & per se, in quibusdam autem secundario & quasi per accidens. principaliter quidem & per se consistit perfectio in his, quæ pertinent ad interiorem mentis dispositionem, & præcipue in actu charitatis, quæ est radix omnium virtutum. Secundario vero & per accidens consistit in quibusdam exterioribus, ut puta, in virginitate, paupertate, & huiusmodi: hæc namque ad perfectionem pertinere dicitur tripliciter. Primo quidem in quantum per ea subtrahuntur homini impedimenta occupationum, quibus remotis mens liberius fertur in Deum, vnde & Dominus cum dixisset, Matth. 11. Si vis perfectus esse, vade & vende omnia, quæ habes & da pauperibus, consequenter adiecit, & veni, & sequere me, ut ostenderet quod paupertas ad perfectionem non pertineret, nisi in quantum disponit ad sequendum Christum. Quem quidem sequimur non passibus corporis: sed affectibus mentis. Similiter Apost. 1. ad Cor. 7. consilium dat de non nubendo, quia quæ virgo est cogitat, quæ Dei sunt, quomodo placeat Deo, & eadem ratio est de alijs similibus. Secundo pertinent ad perfectionem, in quantum sunt quidam perfectæ charitatis effectus. Qui n. pfecte diligit Deum, ab his se retrahit, quæ eum retrahere possunt, ne Deo vacet. Tertio pertinent ad perfectionem penitentiæ: quia nulla satisfactio pro peccatis adæquari potest votis religionis, quibus homo se Deo consecrat, & animam per votum obedientie, & corpus per votum continentie, & res omnes per votum paupertatis. Sicigitur in his quæ principaliter & per se ad perfectionem pertinent, sequitur quod sit maior perfectio, vbi hæc inveniuntur magis, sicut quòd perfectior est qui maioris est charitatis. In his autem quæ ex consequenti, & quasi per accidens ad perfectionem pertinent, non sequitur magis simpliciter, ubi magis inveniuntur. unde non sequitur quòd magis pauper sit magis perfectus: sed mensuranda est in talibus perfectio per comparationem ad illa, in quibus consistit perfectio simpliciter, ut scilicet ille dicatur perfectior, cuius paupertas magis sequelat hominem a terrenis occupationibus, & facit liberius Deo vacare.

AD SEXTVM dicendum, quod hæc est differentia inter amicitiam honestam & delectabilem: quia in amicitia delectabilis, amicus diligit propter delectationem, in amicitia autem honesta amicus diligit propter seipsum: sed delectatio provenit ex consequenti. Ad perfectionem igitur amicitie honeste pertinet, ut aliquis propter amicum intermedium abstineat, et a delectatione, quam in eius presentia habet in eius servitijs occupatus. Secundum igitur hanc amicitiam plus amat aliquem, qui ab eo se

F absentat propter amicum, quia presentia amici discedere non vult, etiam propter amicum sed si quis libenter, vel facilius a presentia amici discedit, et in alijs magis delectatur, vel nihil, vel parum comprobatur amicum diligere. hos igitur tres gradus considerare possumus in charitate. Deus autem maxime propter seipsum est diligendus. Sunt namque quidam, qui libenter, vel sine magna molestia separant a vacatione diuinae contemplationis, et vt terrenis negotijs implicentur, in his vel nihil, vel modicum charitatis apparet. Quidam vero inter delectant in vacatione diuinae contemplationis, quod ea deserere nolunt, et vt diuini obsequijs cultum ad salutem proximorum. Quidam vero ad tantum culmen charitatis ascendunt, quod et diuinam contemplationem licet in ea maxime delectentur, prætermittunt, vt Deo seruiant in salute proximorum, et hæc perfectio in Paulo apparet, quod dicitur Rom. 12. Optabam ego ipse anathema. i. separatus esse a Christo pro fratribus meis. & ad Philip. 1. Desiderium habebam dissolui, & esse cum Christo, permanere autem in carne necessarium propter vos. & hæc perfectio est proprie prælatorum & prædicatorum, & quorundamque aliorum, qui procuranda salutem aliorum inuoluunt. vnde significantur per Angelos in scala Iacob ascendentes quidem per contemplationem, descendentes vero per sollicitudinem, quam de salute proximorum gerunt. Nec derogare potest perfectioni status prælatorum, si aliqui statu prælatorum abutuntur, querentes vacationem propter temporalia bona, quasi dulcedine contemplationis non allesti, sicut nec in crudelitate multorum, si dem Dei euacuat, vt dicitur Rom. 13.

H AD SEPTIMUM dicendum, quod in doctrina Evangelica quedam dicta sunt Apostolis in persona omnium fidelium, ea scilicet quæ pertinent ad necessitatem salutis, vnde & Matth. 23. dicitur. Quod vobis dico, omnibus dico, vigilate &c. Nam in vigilantia intelligitur sollicitudo, quam homo debet habere, ne impetratus inueniatur a Christo. Quedam vero dicuntur Apostolis, quæ pertinent ad perfectionem mentis, & ad prælati officium, & ad hoc extendi non potest, quod vobis dico, omnibus dico. Sciendum tamen, quia quæ dixit dominus discipulis Matth. 10. nihil in via ualentibus secundum quod August. exponit in lib. de contentione Evangelistarum, non pertinent ad perfectionem mentis: sed ad potestatem dignitatem Apostolicam, per quam poterant, nihil secum ferentes, vivere de his, quæ ministrabantur ab his, quibus Evangelium prædicabant. vnde ibidem dicitur, quod dignus est operarius mercede sua vel cibo suo: vnde nec præceptum fuit, nec consilium, sed concessio. & propter hoc Paulus, qui secum necessaria deferrebat, non vultis hac concessione supererogabat, quasi proprijs stipendijs militans, vt patet 1. ad Corinth. 9.

I AD OCTAVVM dicendum, quod in homine sunt duo affectus, vnus charitatis, quo anima desiderat esse cum Christo, alius autem naturalis, quo anima refugit separari a corpore, quod adeo est homini naturalis, quod nec etiam Petrus senectus abstulit, vt Aug. dicit super Ioan. Ex consuetudine ergo horum duorum affectuum vellet anima coniungi Deo, quod non separaretur a corpore, secundum illud Apost. 2. ad Corinth. 5. Nolumus expoliari sed superuestiri, vt absorbeatur quod mortale est a vita: sed quia hoc est impossibile, quod diuinitas in corpore peregrinatur a domino, vt ibidem subditur, insurgit quadam contrarietas inter prædictos affectus, & quanto charitas est perfectior, tanto sententius affectus charitatis vincit affectum naturæ, & hoc ad

ad perfectionem charitatis pertinet, unde & Apof. ibidem fubdit. Audemus autem & bonam voluntate habemus magis peregrinari a corpore, & praesentes esse ad dominum, sed in his in quibus est charitas imperfecta, si tantum affectus charitatis vincat, ex repugnantia tamen naturalis affectus redditur insensibilis victoria charitatis. Quod ergo aperte & indubitanter siue audacter Apof. dicit, Cupio dissolvi & esse cum Christo, hoc perfecta charitatis est: sed quod qualitercumque licet insensibiliter praeserat anima fruitionem Dei unioni corporis, est de necessitate charitatis.

AD NONVM dicendum, quod ponere animam, i. vitam praesentem pro fratribus, quodammodo est de necessitate charitatis, quodammodo est de perfectione ipsius: plus enim homo debet diligere proximum quam corpus proprium: unde in eo casu quo aliquis tenetur procurare proximi salutem, tenetur etiam pro ipsius salute periculis corporalem vitam exponere: sed hoc perfecta charitatis est, ut etiam pro his in quibus proximo non tenetur, pro eo corporalem suam vitam periculis exponat.

AD DECIIMVM dicendum, quod licet quilibet teneatur esse sine peccato mortali, non tamen omnium est huiusmodi rei securitatem habere: sed perfectiorum qui peccata totaliter subiugauerunt.

AD VNDECIMVM dicendum, quod & parentibus & multo magis Deo tenetur homo repedere totum quod potest: tamen secundum communem modum humane vite, supra quam potest aliquis aliquid erogare, ad quod tamen ex necessitate precepti, non tenetur.

AD DVODECIMVM dicendum, quod perfectione charitatis nullus proficitur: sed proficitur aliquis statum perfectionis qui consistit in his quae organice ordinantur ad perfectionem charitatis, ut paupertas, ieiunia, quae tamen nec ad oia huiusmodi tenentur: sed ad illa sola, quae proficitur. unde perfectio charitatis non cadit eis sub voto: sed est eis, ut finis ad quem peruenire conantur per ea, quae volunt.

ARTICVLVS XII.

Vtrum charitas semel habita possit amitti.

DVODECIMO quaeritur, vtrum charitas semel habita possit amitti, & videtur quod non. Dicitur enim in I. Ioan. 3. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semel in eo manet, & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est: sed charitatem non habent nisi filij Dei: ipsa enim est quae distinguit inter filios regni, & filios perditionis, ut Augustinus dicit in 15. de Trin. ergo ille qui habet charitatem, non potest eam amittere peccando.

¶ 2. Praet. Omnis virtus quae peccando amittitur per peccatum arescit, ut Augustinus dicit super illud Ioannis. Vinctio inuisibilis charitas est, quae in quocumque fuerit, radix illi erit, quae arescere non potest, nutritur calore solis, ut non arescat. ergo charitas per peccatum amitti non potest.

¶ 3. Praet. Augustinus dicit in 8. de Trin. quod dilectio si non est vera, dilectio dicenda non est: sed sicut Augustinus dicit in epistola ad Iulianum Comitem, charitas quae deleri potest, nunquam vera fuit. ergo neque charitas fuit. Qui igitur habet charitatem, non potest eam peccando deserere.

¶ 4. Praet. Prosper dicit in li. de Cōtēplatione, Charitas est recta voluntas Deo inseparabiliter iuncta, iniquationis extranea, corruptionis nescia, nulli vitio mutabilitatis obnoxia, cum qua nec potuit aliquis peccare, nec poterit. ergo charitas semel habita

per peccatum amitti non potest.

¶ 5. Praet. Gregorius dicit in quadam Hom. quod amor Dei magna operatur, si est: sed nullus magna operando amittit charitatem. ergo si charitas inest, amitti non potest.

¶ 6. Praet. Plus homo per charitatem amat Deum, quam per naturalem amorem amat seipsum: sed amor superius nunquam amittitur per peccatum. ergo nec est charitas.

¶ 7. Praet. Liberum arbitrium non inclinatur in peccatum, nisi per aliquod motiuum ad peccandum. Motiuum autem ad oia peccata est amor sui, qui ut Augustinus dicit in 14. de ciui. dei, facit ciuitatem Babylonis: sed hunc charitas excludit, quia sicut Dionysius dicit 4. cap. de diu. nomi. est extasim faciens diuinus amor, non finens sui ipsorum amantes esse. similiter etiam radix omnium malorum ponitur cupiditas, ut Apof. dicit 1. ad Tim. vlti. Sed hunc etiam charitas excludit ut Augustinus dicit in libr. 83. Quaestionum. ergo ille qui habet charitatem, non potest peccando eam amittere.

¶ 8. Praet. Quicumque habet charitatem, spiritu Dei ducitur, et illud Galat. 5. Si spiritu ducimini non estis sub lege: sed spiritu sanctus cum sit infinita virtutis, non potest in sua actione deficere. ergo videtur quod homo habens charitatem peccare non possit.

¶ 9. Praet. Contra nullum habitum, cuius esse est in operari, contingit peccare. Dicitur enim Phil. in 7. Eth. quod non peccatur contra scientiam in actu, sed contra scientiam in habitu: sed charitas semper consistit in operari. Dicitur enim Gregorius in quadam Hom. quod amor Dei nunquam est otiosus. ergo contra charitatem aliquis peccare non potest, ut sic per peccatum possit amitti.

¶ 10. Praet. Si aliquis charitatem amittit, aut amittit eam dum habet, aut dum non habet: sed dum habet, non amittit eam per peccatum, quia simul esset peccatum cum charitate. Neque etiam amittit eam cum non habet, quia quod non habet, amitti non potest. ergo charitas nullo modo potest amitti.

¶ 11. Praet. Charitas accidet est quoddam in anima. Accidens autem quatuor modis potest deficere, vno quidem modo per corruptionem subiecti: sed per hunc modum charitas deficere non potest, cum anima humana, quae est subiectum eius, sit incorruptibilis. Secundo deficit aliquod accidens per defectum causa, sicut lumen deficit ab aere per absentiam solis: sed hoc modo, charitas deficere non potest, quia causa eius est indeficiens. Tercio modo, deficit accidens aliquid deficientem obiecto, sicut paternitas deficit per mortem filij: sed nec hoc modo deficit charitas, quia eius obiectum est bonum aeternum, quod est Deus. Quarto modo, deficit aliquod accidens, per actionem contrarij agentis, sicut frigiditas aquae deficit per actionem caloris: sed nec hoc modo charitas deficere potest, cum sit fortior peccato, quod videtur in contrarium agere secundum illud Cantic. 8. Fortis est, ut mors dilectio, & iterum, Aquae multae non possunt extinguere charitatem. ergo charitas nullo modo potest deficere in habente eam.

¶ 12. Praet. Peccatum est malum quoddam rationis naturae, malum non agit nisi virtute boni, ut dicit Dionysius 4. c. de diu. nomi. Bonum autem non contrariatur bono, ut dicitur in Praedicationibus, & ita non potest ipsum corrumpere, cum unumquodque corrumpatur a suo contrario. Charitas ergo per peccatum non potest corrumpi.

¶ 13. Praet. Si charitas a peccato corrumpitur aut a peccato existente, aut a non existente: sed non a peccato existente, quia sic peccatum mortale statim esset cum charitate. Neque iterum a peccato non existente, quia non ens agere non potest. ergo charitas nullo modo potest amitti per peccatum.

¶ 14. Praet.

Homil. 30. in euang. paulo a pri.

Cap. vlti in prin. tom. 5. Part. 1. non multum ante finem.

Q. 36. non re mota a prin. cip. tom. 4.

Homil. 30. in euang. paulo a prin.

Parte 4.